

Nader onderzoek vliegroutes van vleermuizen
Vleerveld (ongenummerd) te Epe

Colofon

Nader onderzoek vliegroutes van vleermuizen
Vleerveld (ongenummerd) te Epe

Uitgevoerd door:
Natuurbank Overijssel
Correspondentieadres:
Aladnaweg 18
7122 RR Aalten

BTW-ID: NL001388212B56
E: info@natuurbankoverijssel.nl
Tel: 0543-451142 / 0614-435700

Opdrachtgever: BIZ.NU

Abonnementhouder van de Nationale Databank Flora en Fauna

Projectnummer en versie: 4826 versie 1.0	Status: definitief
Ligging onderzoeksgebied: Vleerveld (ongenummerd) te Epe	Rapportdatum: 19-10-2022
Auteur: Ing. P. Leemreise	Veldbezoek uitgevoerd door: E. Leemreise e.a

Hoofdstuk 1	Inleiding.....	3
1.1	Inleiding.....	3
1.2	Aanleiding.....	3
Hoofdstuk 2	Het onderzoeksgebied	4
2.1	Situering	4
2.2	Beschrijving van het onderzoeksgebied	4
Hoofdstuk 3	het onderzoek	6
3.1	Methode.....	6
3.2	Bezoeken	7
3.3	Resultaten	7
3.4	Effectbeoordeling.....	7
3.5	Conclusie	8

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

1.1 Inleiding

Er zijn plannen voor woningbouw op een onbebouwd perceel ten westen van de woonkern Epe, ter hoogte van Vleerveld (ongenummerd). Het benutten van dit perceel als woonwijk leidt vermoedelijk tot een toename van kunstlicht op lijnvormige structuren in de omgeving, zoals de laabomen langs Vleerveld en de houtsingel ten zuiden van het plangebied. Dergelijke structuren kunnen benut worden als vliegroute en foerageergebied door vleermuizen.

Essentiële vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd en mogen alleen met een ontheffing van de Wet natuurbescherming negatief beïnvloed worden. Vliegroutes zijn beschermd conform Art. 3.5 lid 4 van de Wet natuurbescherming. Om vast te kunnen stellen of sprake is van overtreding van een verbodsbepaling, is vervolgonderzoek uitgevoerd omdat de functie 'vliegroute' niet vastgesteld kan worden op basis van en éénmalig bezoek tijdens de daglichtperiode.

In voorliggend rapport worden de bevindingen van aanvullend onderzoek naar de functie van de beplantingsstrook ten noorden en zuiden van het onderzoeksgebied. Het rapport wordt afgesloten met een korte samenvatting en weergave van de wettelijke consequenties in het kader van de Wet natuurbescherming.

1.2 Aanleiding

In oktober 2021 heeft een onderzoeker van Natuurbank Overijssel een verkennend natuurwaardenonderzoek uitgevoerd in het onderzoeksgebied. De bevindingen van dit onderzoek zijn gerapporteerd in rapport 3812 van Natuurbank Overijssel (2021). Uit het onderzoek kwam naar voren dat vleermuizen de beplantingsstrook ten noorden en ten zuiden van het onderzoeksgebied mogelijk benutten als vliegroute¹ en deze vliegroute van essentieel belang kan zijn voor het duurzaam voortbestaan van een verblijfplaats. Op onderstaande luchtfoto worden beide potentiële vliegroutes aangeduid met een gele pijl.

Mogelijke vliegroutes van vleermuizen in de omgeving van het onderzoeksgebied. Mogelijke vliegroutes worden met de gele lijn aangeduid.

¹ Een essentiële vliegroute is een vliegroute die noodzakelijk voor het kunnen laten functioneren van een verblijfplaats. Aantasting van een essentiële vliegroute heeft een negatief effect op de instandhouding van de verblijfplaats.

2.1 Situering

Het onderzoeksgebied is gesitueerd aan de westrand van de woonkern Epe. Het ligt ten zuiden van Vleerveld, ten westen van Scholakker, ten noorden van de N309 en ten oosten van de Tongerenseweg. Op onderstaande afbeelding wordt de globale ligging van het onderzoeksgebied weergegeven op een topografische kaart.

Globale ligging van het onderzoeksgebied. De ligging van het onderzoeksgebied wordt met de rode cirkel aangeduid (bron: ruimtelijkeplannen.nl).

2.2 Beschrijving van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied bestaat uit twee lijnvormige structuren, ten noorden en zuiden van het onderzoeksgebied. Aan de noordzijde ligt een pad met laanbomen ten noorden van het pad en aan de zuidzijde ligt een houtsingel, welke tussen het onderzoeksgebied en de N309 ligt. Beide elementen vormen een lijnvormig element welke doorloopt te oosten van het onderzoeksgebied.

Luchtfoto van het onderzoeksgebied. De onderzochte lijnvormige structuren worden met de gele kaders aangeduid.

Foto links: aanzicht op de bosrand ten noorden van het onderzoeksgebied. Foto rechts: aanzicht vanaf Vleerveld richting de dorpskern (bron: Google).

Aanzicht op de houtsingel langs de zuidwestrand van het onderzoeksgebied.

3.1 Methode

Voor het in kaart brengen van vliegroutes van vleermuizen is zowel visueel als auditief geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type:Pettersson D240x) is de echolocatie die vleermuizen uitzenden voor ons hoorbaar gemaakt. Wanneer op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid de soort bepaald kon worden, is een opname gemaakt op een extern opname apparatuur (type: Zoom H2n). Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld. Dit onderzoek is specifiek gericht op het in kaart brengen van verblijfplaatsen, soortsaamenstelling en gebiedsgebruik. Tijdens het onderzoek is ook gebruik gemaakt van een warmtebeeldcamera (Pulsar Helion xq28). Een dergelijke camera is van grote meerwaarde bij het waarnemen van vleermuizen met een extreem zachte sonar, zoals de gewone grootoorvleermuis.

Het onderzoek is opgezet om duidelijkheid te krijgen over de functie van beide lijnvormige structuren als vliegroute voor vleermuizen. Het onderzoek is opgezet conform het vleermuisprotocol 2021. Het vleermuisprotocol schrijft voor: minimaal twee bezoeken in de periode 15 april-15 oktober, waarvan minstens 1x in de kraamtijd.

Het onderzoek is als volgt opgezet. Er is gekeken (en geluisterd) naar langsvliegende vleermuizen. Door te posten in het lijnvormig element, vanaf zonsondergang tot 2 uur er na hebben onderzoekers zicht op alle vliegbewegingen in het onderzoeksgebied. De onderzoekers kunnen soort, aantal en activiteit van de vleermuizen bepalen. Op onderstaande kaart worden de onderzoekslocaties weergegeven.

Onderzoekslocatie van de onderzoekers tijdens beide bezoeken.

De onderzoekslocatie aan de noordzijde bevond zich op het pad, tussen de laanbomen en het plangebied. De andere onderzoekslocatie bevond zich aan de zuidzijde van het plangebied, op een open plek in de houtsingel. Zo had de onderzoeker zicht op alle langsvliegende vleermuizen.

3.2 Bezoeken

Voor het in beeld brengen van de betekenis van de structuren als vliegroute zijn twee bezoeken aan het onderzoeksgebied gebracht. In onderstaande tabel worden de verschillende bezoekdata weergegeven.

bezoekdatum	tijdstip	n-onderzoekers	Doel	Weersomstandigheden
26-6-2022	22:00 – 0:00	2	vliegroutes	Bewolkt, 18°C, droog, windstil
20-8-2022	20:45- 23:00	2	vliegroutes	Half bewolkt, 21°C, droog, windstil

Bezoekschema vleermuisonderzoek in het onderzoeksgebied.

HOOFDSTUK 4 RESULTATEN

4.1 Resultaten onderzoek

Tijdens beide bezoeken zijn vleermuizen waargenomen. Het aantal waargenomen vleermuizen langs de laanbomen langs Vleerveld lag beduidend hoger dan langs de houtsingel aan de zuidzijde.

Vleerveld

Tijdens het bezoek van 26 juni werden in de periode 22:15 – 23:00 uur in totaal 22 langsvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen, die in een rechte lijn, zonder al te veel foerageergedrag in westelijke richting langs het de laanbomen vlogen. Deze dieren waren vermoedelijk afkomstig van een verblijfplaats in de woonwijk ten oosten van het onderzoeksgebied. Ook werd twee maal een laatvlieger waargenomen, welke via de laanbeplanting naar het westen vloog en korte tijd later in oostelijke richting voorbij vloog om vervolgens te gaan foerageren in het cultuurland tussen beide onderzoeksgebieden. Dit betrof mogelijk hetzelfde dier. Tijdens het bezoek van 26 juni foerageerden 3-5 gewone dwergvleermuizen rond de laanbomen. Tijdens het bezoek op 20 augustus werden uitsluitend foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen (maximaal 5 tegelijkertijd).

Zuidzijde

Tijdens het bezoek op 26 juni werden 4 langsvliegende gewone dwergvleermuizen en 2 langsvliegende laatvliegers opgemerkt. Deze vlogen allen in westelijke richting en bezetten vermoedelijk een verblijfplaats in de woonwijk ten oosten van het onderzoeksgebied. Tijdens het bezoek van 20 augustus werden slechts 3 foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen die korte tijd langs de beplanting foerageerden.

Er zijn geen lichtschuwe vleermuissoorten vastgesteld tijdens het onderzoek, zoals gewone grootoorvleermuis of watervleermuis.

4.2 Effectbeoordeling

Uit het onderzoek is gebleken dat vleermuizen inderdaad de laanbeplanting en de houtsingel benutten t.b.v. geleiding, om vanuit het dorp, foerageergebied buiten het dorp te bereiken. De vastgestelde aantallen zijn gering. Gelet op het geringe aantal waargenomen vleermuizen, is het niet aannemelijk dat er een (grote) kraamkolonie van vleermuizen afhankelijk van de lijnvormige structuren om foerageergebied te bereiken.

Er zijn tijdens het onderzoek alleen vleermuizen waargenomen die een ruime tolerantie hebben t.a.v. kunstlicht². Van zowel gewone dwergvleermuis als laatvlieger is bekend dat ze lichtmasten of beschenen gebouwen actief benutten tijdens het foerageren (sommige insecten worden aangetrokken door kunstlicht).

² www.vleermuizenindestad.nl

4.3 Conclusie

Als gevolg van het bewonen van het plangebied zal er sprake zijn van toename van kunstlicht op de bosrand/laanbeplanting aan de noordzijde en op de noordzijde van de houtsingel ten zuiden van het plangebied. Deze beperkte toename zal de functie van de elementen als vliegroute voor de waargenomen soorten niet beïnvloeden omdat deze soorten tolerant zijn voor kunstlicht.

4.4 Advies

Ondanks de tolerantie van de vastgestelde vleermuissoorten voor kunstlicht, wordt geadviseerd de uitstraling van kunstlicht op de omgeving tot een minimum te beperken (lichtvervuiling genoemd). Dat kan door moderne armaturen te gebruiken met led-lampen of door kappen op armaturen te gebruiken indien om uitstraling naar de omgeving te verminderen. Ook kan gekozen worden de openbare ruimte te verlichten met vleermuisvriendelijke verlichting (zie www.zoogdiervereniging.nl).

HOOFDSTUK 5 SAMENVATTING EN CONCLUSIE

5.1 Samenvatting

Uit veldbiologisch onderzoek, uitgevoerd in de zomer van 2022, is gebleken dat de lijnvormige structuren ten noorden en ten zuiden van het plangebied, benut worden door vleermuizen als vliegroute. De aantallen vleermuizen, die gebruik maken van de lijnvormige structuren zijn gering.

De soorten die vastgesteld zijn, hebben een ruime tolerantie t.a.v. kunstlicht. Een gebruikelijke toename van kunstlicht op dergelijke structuren, zodra het naastgelegen gebied ingericht en benut wordt als woonwijk, maakt de lijnvormige structuren voor deze soorten niet ongeschikt als vliegroute.

5.3 Wettelijke consequenties

De toename van kunstlicht op de omgeving van de nieuwe woonwijk, leidt niet tot overtreding van een verbodsbepaling van de Wet natuurbescherming. Er hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

Advies

Ongeacht van het geringe effect van toename van kunstlicht op de waargenomen soorten, wordt geadviseerd de toename van kunstlicht op houtige (lijnvormige)structuren tot een minimum te beperken. Behalve bepaalde vleermuissoorten, hebben tal van andere dieren last van kunstlicht.